הִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם סִימָן קסד קסה

סא. בְּאֵר הַגּוֹלָה

(יא) (וּבַמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים * שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מִלְמוּלֵי זֵעָה) (תשובת הרמב"ן (המיוחסות) סימן (קנ"ה) [קצ"ה]), (יב) צָרִיךְ * לַחֲזֹר וְלִטֹּל יָדָיו, (יג) וְיִבָרֵךְ (ו) עַל נְטִילַת יָדָיִם:

קסה דִּין הָעוֹשֶׂה צָרְכָיו וְרוֹצֶה לֶאֱכֹל. וּבוֹ ב' סְעִיפִים:

א (א) אהָעוֹשֶׂה צָרְכָיו וְרוֹצֶה לֶאֱכֹל, (ב) יִטֹּל שְׁתֵּי פְּעָמִים. עַל הָרִאשׁוֹנָה מְבָרֵךְ אֲשֶׁר יָצַר, וְעַל הַשֵּׁנִיָּה

א טוּר בְּשֵׁם רַשִׁ"י (לקוטי הפרדס ענין נטילה) וְרִ"י בַּר רַבִּי יָקָר וְהַגָּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת פֶּרֶק ו' מֵהִלְכוֹת בְּרָכוֹת (אות ג).

בַּאֵר הַיטֵב

(ו) עַל נְטִילַת יָדַיִם. וְרַשִׁ"ל (ים של שלמה חולין פ"ח סי' מא) כָּתַב שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ וְכֵן דַּעַת הַשַּׁ"ז (סק"ה), וְצַיִן לְקַמָּן סוֹף סִימָן קע"ח בְּרַמ"א וְצַיִן מַה שֶּׁכָּתַב הַמְחַבֵּר יַד אַהֲרֹן (הגב"י), וּמָגֵן אַבְרָהָם סִימָן קס"ה סָעִיף קָטָן א', וְצַיִן סִימָן ק"ע סָעִיף א':

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אֲבָל אִם לֹא חִכֵּךְ אֶלָּא שָׁנָּגַע בְּשַׂעָרוֹתָיו אֵין צָרִיךְ נְטִילָה וַאֲפִלּוּ אִם קִנַּח בָּהֶם וְכַנַּ"ל בְּסִימָן קס"ב סָעִיף קָטָן נ"ח בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה:

(יא) **וּבַמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים.** צָרִיךְ לוֹמַר בַּמְּקוֹמוֹת בְּלֹא וָי"ו, וּמַה שֶּׁכָּתַב שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם, (ט) הוּא טַעַם לְכָל הַנַּ"ל: **(יב) צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִטֹּל.** וְכָל שֶׁכֵּן אִם נָגַע בִּמְקוֹם הַשְׁנִפָּת מַמָּשׁ, אוֹ עָשָׂה צָרְכָיו, אוֹ אֲפִלּוּ הָטִיל מֵי רַגְלַיִם וְשִׁפְשֵׁף בְּיָדָיו, כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן ק"ע (ס"א): **(יג) וְיִבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדָיִם.** וְרַשִׁ"ל (בים של שלמה חולין פ"ח סי' מא) חוֹלֵק וּסְבִירָא לֵיהּ דְּאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ מֵחֲמַת נִגְיעָתוֹ בְּאֶמְצַע סְעוּדָה בְּזֵעָה, וַאֲפִלּוּ בְּעָשָׂה צְרָכָיו בְּאֶמְצַע סְעוּדָתוֹ גַּם כֵּן סְבִירָא לֵיהּ דְּאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ, אֶלָּא אִם כֵּן הָלַךְ וְהִפְלִיג בְּאֶמְצַע סְעוּדָתוֹ. וְהִנֵּה יֵשׁ הַרְבֵּה דֵּעוֹת (י) בְּאַחֲרוֹנִים אִם יֵשׁ לִנְהֹג לְמַעֲשָׂה כְּמוֹתוֹ, וְעַיִן בְּבֵאוּר הַלָּכָה (ד"ה לחזור) שֶׁהִכְרַעְנוּ א]דִּבְעָשָׂה צְרָכָיו, אוֹ שֶׁנָּגַע בְּמָקוֹם מְטֻנָּף מַמָּשׁ, אוֹ שֶׁהָלַךְ וְהִפְלִיג, צָרִיךְ נְטִילַת יָדַיִם בְּבִרְכָה, אֲבָל אִם נָגַע בְּמָקוֹם הַמְכֻסֶּה סְתָם, אוֹ שֶׁהִשְׁתִּין אַף שֶׁשִּׁפְשֵׁף, צָרִיךְ נְטִילַת יָדַיִם כַּדִּין אֲבָל לֹא יְבָרֵךְ עַיֵּן שָׁם:

א (א) הָעוֹשֶׂה צְרָכָיו. כָּתַב בְּשֻׁ"ל (שער האותיות קדושת האכילה אות עב) דְּכָל אָדָם יִבְדֹּק עַצְמוֹ לִפָּנוֹת קֹדֶם הַנְּטִילָה וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר סֵדֶר הַיּוֹם (סדר בדיקת עצמו קודם האכילה) [אֲלִיָּה רַבָּה (סק"ב)]: **(ב) יִטֹּל שְׁתֵּי פְּעָמִים וְכוּ'.** דְּאִם יִטֹּל פַּעַם אַחַת (ו) וְיִבָרֵךְ מִתְּחִלָּה אֲשֶׁר יָצַר וְאַחַר כָּךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם הֲוֵי הָפְסֵק בֵּין הַנְּטִילָה לִבְרָכָתָהּ, וְאִם יְבָרֵךְ מִתְּחִלָּה עַל נְטִילַת יָדַיִם וְאַחַר כָּךְ אֲשֶׁר יָצַר (ג) הֲוֵי הָפְסֵק בֵּין בִּרְכַּת נְטִילָה לְהַמּוֹצִיא, (ג) וּלְהַנִּיחַ מִלְּבָרֵךְ בִּרְכַּת אֲשֶׁר יָצַר עַד אַחַר בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא גַּם כֵּן אֵין נָכוֹן, שֶׁחִיּוּבָהּ חָל עָלָיו מִיָּד כְּשֶׁעָשָׂה צְרָכָיו וְאֵין לְאַחֲרָהּ כָּל כָּךְ, וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים (ד) דְּצָרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא לִטֹּל בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹן נְטִילָה גְּמוּרָה וְרַק מְעַט מִשּׁוּם נְקִיּוּת, דְּאִי לָאו הָכִי הֲרֵי נִטְּלוּ יָדָיו בְּפַעַם הָרִאשׁוֹן וְאֵין שַׁיָּךְ לְבָרֵךְ עוֹד עַל נְטִילָה שְׁנִיָּה וְכַנַּ"ל בְּסִימָן קנ"ח סָעִיף ז'. וְדַע דְּיֵשׁ כַּמָּה פּוֹסְקִים שֶׁסְּבִירָא לְהוּ דַּאֲשֶׁר יָצַר לֹא הֲוֵי הָפְסֵק בֵּין בִּרְכַּת נְטִילָה לְהַמּוֹצִיא מִשּׁוּם דְּהֻכַל לְצָרְכָהּ מִסְתָּרֶת יָדַיִם, וְהֲוֵי כְּמוֹ גַּבֵּיל לְתוֹרָא בְּסִימָן קס"ז (ס"ו), (ה) ב]וְעַל כֵּן אִם בְּדִיעֲבַד נָטַל נְטִילָה אַחַת כַּדִּין (ו) לְשֵׁם נְטִילָה לַאֲכִילָה, יְבָרֵךְ מִתְּחִלָּה עַל נְטִילַת יָדַיִם וְאַחַר כָּךְ אֲשֶׁר יָצַר דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל הַפּוֹסְקִים אֵלּוּ, (ו) וְהוּא הַדִּין לְכַתְּחִלָּה אִם הָיָה קָשֶׁה לוֹ לִטֹּל שְׁתֵּי נְטִילוֹת מִדְּחַק מַיִם וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה יִטֹּל אַחַת וִיבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם וְאַחַר כָּךְ אֲשֶׁר יָצַר. כָּתַב מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א) דְּהָעוֹשֶׂה צְרָכָיו בְּאֶמְצַע הַסְּעוּדָה לְכַלֵּי עָלְמָא נוֹטֵל רַק פַּעַם אַחַת וּמְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם וְאַחַר כָּךְ אֲשֶׁר יָצַר, כֵּיוָן דְּאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן קע"ח (ס"ז) אִם כֵּן אֵין כָּאן הָפְסֵק, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּסִימָן קמ"ו צוֹאָה וּמְקוֹם הַשְׁנִפָּת, וְרַק דְּהַרַמְבַּ"ן וְהָרַשְׁבָּ"א כָּתְבוּ דְּזֵעָה חָשִׁיב טִנּוּף לְעִנְיַן זֶה. וְהִנֵּה בְּהֵטִיל מַיִם וְשִׁפְשֵׁף גַּם כֵּן דַּעַת הַחַיֵּי אָדָם (שם) לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ

בֵּאוּר הַלָּכָה

טְמֵאִי מַתִּים וּכְעֵין זֶה מְשֻׁמָּע בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר עַיֵּן שָׁם:

*** שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מִלְמוּלֵי זֵעָה. נִרְאֶה שֶׁנָּכוֹן לְהַזְהִיר מִלְּגַע אֲפִלּוּ בְּאֵיזֶה בֶּגֶד שֶׁיִּרְדַּע שֶׁיֵּשׁ שָׁם הַרְבֵּה זֵעָה, כְּגוֹן בְּצַד הַתַּחְתּוֹן שֶׁל הַכּוֹבַע הַמֻּנָּח עַל הָרֹאשׁ שֶׁיֵּשׁ שָׁם הַרְבֵּה זֵעָה מִן הַשַּׂעָר:**

*** לַחֲזֹר וְלִטֹּל יָדָיו וְכוּ'. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס"ק יג) **מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הָרַשַׁ"ל** (ים של שלמה חולין פ"ח סי' מא) וְהַנָּה בְּטַ"ז (סק"ה) הֵבִיא כַּמָּה רְאָיוֹת לְהַסְכִּים לִדְיָנוֹ, וְעַיֵּן בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר שֶׁהִרְבָּה לְהַפְלִיא עַל כָּל רְאָיוֹתָיו וְהִסְכִּים לִפְסֹק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וְכֵן בְּסֵפֶר בִּגְדֵי יֶשַׁע וּבְסֵפֶר מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ג) וּבְסֵפֶר מַשֵּׂה יְהוּדָה (סק"א) כֻּלָּם תָּמְהוּ עַל רְאָיוֹתָיו וְדָחוּ לְדִבְרֵי רַשַׁ"ל וְהִסְכִּימוּ לִפְסֹק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, אֲכָן מְצָאתִי בְּפֵרוּשׁ מְגַדִּים בְּפִתְיחָתוֹ לְהִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם שֶׁרוֹצֶה לוֹמַר שֶׁעִקַּר דִּין זֶה אִם נָגַע בְּאֶמְצַע סְעוּדָתוֹ בְּמָקוֹם מְטֻנָּף אִם צָרִיךְ נְטִילַת יָדַיִם תְּלוּי בְּמַחְלֹקֶת, דְּלִרַשַׁ"ל (שבת יד. ד"ה עסקניות) צָרִיךְ בִּרְכַּת עַל נְטִילַת יָדַיִם מִשּׁוּם טָרְדָּ תְּרוּמָה כִּי זֶהוּ עִקַּר הַטַּעַם [דְּיָדַיִם עַסְקָנִיּוֹת הֵן וְנוֹגְעוֹת בְּמָקוֹם הַטִּנּוֹפֶת], וּלְהָפְרוּשׁ רַבּוֹתָיו שֶׁל רַשַׁ"י וְכֵן לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם (פי"ח מ"ה טהרות פ"ז מ"ח) אֵין צָרִיךְ בִּרְכָה כְּהַאי גַּוְנָא, דְּהַשְׁתָּא הֲוֵי שְׁמָא נָגַע בְּטָמְאָה בְּרֹאשׁוֹן, וּמִשּׁוּם הָכִי יָדַיִם שְׁנִיּוֹת וְכוּ' וּמִשּׁוּם טָרְדָּ תְּרוּמָה הֻתְּקִינוּ בְּחֻלִּין גַּם כֵּן, וְאִם כֵּן בְּיָדַע וְנִזְהַר מִלְּגַע בְּמָקוֹם מְטֻנָּף בְּאֶמְצַע סְעוּדָה אֵין מְבָרְכִין עַל נְטִילַת יָדַיִם עַיֵּן שָׁם, וְגַם הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל בְּפֵרוּשׁוֹ לְשַׁבָּת דף י"ד (ד"ה ת"ר) כָּתַב גַּם כֵּן מִשּׁוּם טָמְאָה. אֲכָן לְפִי זֶה קָשֶׁה דֵּעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּסָעִיף א' כָּתַב נִמְי שֶׁיִּזָּהֵר מִלְּטַנְּפָם וּמוֹכֵחַ נִמְי דְּזֶה פּוֹסֵל הַנְּטִילָה] אַחֲרֵי דִּלְרַבּוֹתָיו שֶׁל רַשַׁ"י וְכֵן הָרַמְבַּ"ם וְהָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל יִשְׁתַּנֶּה זֶה הַדִּין, אֲמְנָם כַּאֲשֶׁר נִתְבּוֹנֵן נִרְאֶה דְּאֵין תְּלוּי זֶה בָּזֶה, וְיִרְאֶה לְדַבֵּר שֶׁהָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל שֶׁכָּתַב בְּפֵרוּשׁוֹ לְשַׁבָּת בְּהָדְיָא דְּהוּא מִשּׁוּם טָמְאָה, בְּפִסְחִים קט"ו שָׁם (ע"כ ד"ה אדבריה) דְּמִצְרִיךְ לִטֹּל וּלְבָרֵךְ שֵׁנִית כָּתַב דְּהוּא מִשּׁוּם שֶׁמָּא נָגַע בְּטִנּוּף, וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּלִדְעָתוֹ דְּבָאֶמְצַע נְטִילָה לְחֻלִּין מִשּׁוּם שְׁנֵיהֶם הוּא, חֲדָא מִשּׁוּם טָרְדָּ תְּרוּמָה וְהוּא מִפְּנֵי נִגְיעַת טָמְאָה, וְגַם מִשּׁוּם נְקִיּוּת וְטָהֳרָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַסְּמַ"ג (עשין כז) וְכִדְמַשְׁמַע בִּבְרָכוֹת נ"ג (ע"ב) דְּגַם מִשּׁוּם נְקִיּוּת וּקְדֻשָּׁה הִתְקִנוּ, וְהָא דְּהִפְלִיג בְּאֶמְצַע סְעוּדָה דְּחִיֵּב לִטֹּל שֵׁנִית, יָפָרֵשׁ הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל נַמִּי מִשּׁוּם שֶׁמָּא נָגַע בְּטִנּוּף [דְּטָמְאָה אֵין מְצוּי כָּל כָּךְ, וְגַם בְּזְמַן הַזֶּה אֵין לָחֹשׁ לָזֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּבֵית מֵאִיר, וְהִנֵּה מָרַן בְּשֻׁלְחָנוֹ עָרוּךְ] סָבְרַת הָרַמְבַּ"ן וְהָרַשְׁבָּ"א גַּם כֵּן דְּסְבִירָא לְהוּ לְבָרֵךְ שֵׁנִית מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ זֵעָה סְבִירָא לְהוּ דְּבִכְלַל טִנּוּף הוּא, וּמִדְּמוֹ זֶה לְהֶטֵּיל מַיִם וְשִׁפְשֵׁף דְּאִיתָא בְּהָדְיָא דְּצָרִיךְ לִטֹּל שֵׁנִית, וְהֵיכִי דְּאִיתָא בִּבְרָכָה כְּמוֹ כָּל נְטִילוֹת שֶׁבַּשַּׁ"ס, וּלְפִי זֶה דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ נְכוֹנִים וְהַגְּהַ כֵּן יֵשׁ לוֹ עַל מִי לִסְמֹךְ, דְּהִרְבֵּנוּ חֲנַנְאֵל סְבִירָא לֵיהּ בְּהָדְיָא הָכִי וְכֵן הָרַמְבַּ"ן וְהָרַשְׁבָּ"א בַּעֲלֵי דֵּעָה זוֹ וְכֵן מְשֻׁמָּע מֵרַשַׁ"י וְגַם מֵהַטּוּר שֶׁכָּתַב בְּסָעִיף א' בְּלִבֵּד שֶׁיִּזָּהֵר מִלְּטַנְּפָם, וְגַם הָרַמ"א וְהָאַחֲרוֹנִים סָתְמוּ שָׁם כֵּן. **נַחֲזֹר לְעִנְיָנֵנוּ דִּמְי שֶׁרוֹצֶה שֶׁיֵּשׁ לִנְהֹג כְּהִכְרַעַת הַחַיֵּי אָדָם** (ח"א כלל מ סי"ד) **דִּבְעָשָׂה צְרָכָיו, אוֹ שֶׁנָּגַע בְּטִנּוּף מַמָּשׁ, אוֹ שֶׁהָלַךְ וְהִפְלִיג צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֵׁנִית, וְאִם נָגַע בְּשׁוּק וְיָרַק וּמְקוֹמוֹת הַמְכֻסִּים, אוֹ שֶׁחִבֵּךְ רֹאשׁוֹ, אוֹ שֶׁהִשְׁתִּין יַחֲזֹר וְיִטֹּל יָדָיו וְלֹא יְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם.** [וְדִבְרֵי חֲנַנְאֵל הַנַּ"ל לֹא נִזְכַּר בְּהָדְיָא זֵעָה, וְיֵשׁ לוֹמַר דְּזֵעָה טִנּוּף מַמָּשׁ

צְרִיכִין אֵין לְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם. וְיֵשׁ לְחוּשׁ לְדִבְרֵיהֶם לְהָקֵל בְּסֵפֶק בְּרָכוֹת. וּבְסִידּוּר (ה"ז) כָּתַב [לְעִנְיַן נְגִיעָה בְּמָקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִין]: וְלְעִנְיַן הַבְּרָכָה יֵשׁ מְחֻלָּקוֹת אִם יֶחֱזוֹר וִיבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם, וְלָכֵן יִבְרֹךְ בְּלֹא שֵׁם וּמַלְכוּת. **ב]** וּבְסִידּוּר (שם) לְשׁוֹנוֹ: אַךְ מִן הַדִּין יָכוֹל לְבָרֵךְ אַשֶׁר יָצַר אַחַר בְּרָכַת עַל נְטִילַת יָדַיִם וְאֵין בָּזֶה מְשׁוּם הַפְסֵק בֵּין נְטִילַת יָדַיִם לִסְעוּדָה.

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבְשוּ"ע הָרַב (ס"ב) כְּתַב בְּשֵׁם יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵין לְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם בַּאֲמְצַע הַסְּעוּדָה כִּי לֹא תִּיקְנוּ אֶלָּא בְּתַחִלָּתָהּ אֶלָּא א"כ הִפְסִיק סְעוּדָתוֹ וְהָלַךְ לְהַפְלִיג בְּדָבָר אַחֵר וְהִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִשְּׁמִירַת יָדָיו שֶׁצָּרִיךְ לַחֲזֹר וְלִיטֹּל וּלְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם, כִּי כְּסְעוּדָה אַחֶרֶת הִיא הָאוֹכֵל וְהַפְלִיג בֵּינָתַיִם, אֲבָל מִשּׁוּם נְגִיעָה בְּמָקוֹם הַטִּנּוֹפֶת וְאַפִלּוּ עָשָׂה

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם סִימָן קסה

מְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם, [ב]וְאִם אֵינוֹ רוֹצֶה לִטֹּל אֶלָּא פַּעַם אַחַת, (ג) לְאַחַר שֶׁשָּׁפַךְ פַּעַם אַחַת עַל יָדָיו (ע) [א] וּמְשַׁפְשֵׁף יְבָרֵךְ אֲשֶׁר יָצַר, וְאַחַר כָּךְ בְּשָׁעַת (ג) נְגוּב יְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם: ב [ג]אִם רַבִּים מְסֻבִּין בַּסְּעוּדָה, (ד) הַגָּדוֹל נוֹטֵל יָדָיו תְּחִלָּה. (ה) * וְהָרא"ש הָיָה רָגִיל לִטֹּל בָּאַחֲרוֹנָה, (ו) שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק (ז) וְשֶׁלֹּא (ג) לְדַבֵּר:

ב תְּשׁוּבַת הָרא"ש כְּלָל ד' (סי' א) וְהַשּׁוֹר. ג בְּרָכוֹת מ"ו (ע"ב).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] וּמְשַׁפְשֵׁף. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וּכְאֶשֶׁל אַבְרָהָם בְּשָׁם בֵּית דָּוִד (סי' עו) וּבִבְרֵכִי יוֹסֵף (סק"ג) כָּתַב בְּשֵׁם לְדִידָן דְּנָטְלִינַן רְבִיעִית בְּבַת אַחַת, בְּשִׁפְכָה רִאשׁוֹנָה הַנִּיעַ וְזָמַן בִּרְכַּת עַל נְטִילַת יָדַיִם, וְאִם יְבָרֵךְ אֲשֶׁר יָצַר הָוֵי הֶפְסֵק עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בֵּיד אֶפְרַיִם מַה שֶּׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי הַשַּׁ"ז (סק"ב) בְּאֹרֶךְ בְּעִנְיָן זֶה. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ז' וּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם (סק"א):

וְכָתַב הַשַּׁ"ז (סק"ג) עָלָיו וְאֵין דְּבָרָיו כְּדַאי לְדַחוֹת דִּבְרֵי הָרא"ש. וְתוּ כָּתַב רַשַּׁ"ל (שם) דִּדְבָרֵי תּוֹרָה לֹא הָוֵי הֶפְסֵק, גַּם זֶה לֹא מִסְתַּבֵּר דֵּישׁ לְחוּשׁ דִּילְמָא מָשְׁכָא לַהּ שְׁמַעְתָּתָא וְיָבֵא לִידֵי הֶסַח הַדַּעַת. ט"ז (שם) וְכֵן כָּתַב הַב"ח (סי' קסו ס"ב). וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) כָּתַב דְּמֵה שֶׁהִנִּיחַ שֶׁלֹּא יְהֵא הֶפְסֵק הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְדַבֵּר שׁוּם עִסָּק וְעִנְיָן אַחֵר דְּהָוֵי הֶפְסֵק, אֲבָל שִׂיחָה בְּעָלְמָא שְׁתַּיִם אוֹ שָׁלֹשׁ תֵּבוֹת לֹא הָוֵי הֶפְסֵק וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁשּׁוֹאֲלִין לוֹ דָּבָר שֶׁמַּפְתִּיר לְהָשִׁיב הֵן אוֹ לָאו עַיֵּן שָׁם:

בַּאֵר הַיטֵב

א (ע) וּמְשַׁפְשֵׁף. הַיְנוּ שֶׁנּוֹטֵל שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד, עַיֵּן לְעֵיל סִימָן קס"ב סָעִיף ד'. עַיֵּן ט"ז (סק"ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג): (ב) **נְגוּב.** וְאִם שָׁכַח לְבָרֵךְ עַד שֶׁנָּטַל יָדָיו יְבָרֵךְ מִתַּחְלָה עַל נְטִילַת יָדַיִם וְאַחַר כָּךְ אֲשֶׁר יָצַר. דְּרָכֵי מֹשֶׁה (אות א). עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ז' סָעִיף קָטָן ח': **ב** (ג) **לְדַבֵּר.** וְרַשַּׁ"ל (בשו"ת סי' לד) כָּתַב שֶׁהוּא לְהֵפֶךְ מִמַּה שֶּׁהֵבִיא יוֹסֵף בְּשֵׁם הָרא"ש שֶׁכָּתַב מִלְּדַבֵּר וְיִלְמְדוּ אֲחֵרִים מִמֶּנּוּ, יוֹתֵר לִנְהוֹג כֵּן אֶלָּא אַדְרַבָּה יֵשׁ לְחוּשׁ דִּילְמָא מְשָׁכָא לַהּ שְׁמַעְתָּתָא וְיָבֵא לִידֵי הֶסַח הַדַּעַת. וְעַיֵּן בְּאֵר הַגּוֹלָה אוֹת ז' וּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם:

בְּאוּר הֲלָכָה

עַל נְטִילַת יָדַיִם, וְכֵן מִשְׁמַע דַּעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן ק"ע (סק"ב) דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ, אַף דִּבְסִימָן זֶה (סק"ח) לְעִנְיַן זְעָה הֵבִיא דַּעַת רַשַּׁ"ל דְּלֹא יְבָרֵךְ, [וְאַף דְּרַשַּׁ"ל אֵינוֹ מְחַלֵּק וּכְבָרָא לֵיהּ דְּלֹא יְבָרֵךְ בְּאֶמְצַע הַסְּעוּדָה בְּשׁוּם גַּוְנָא], וְהִנֵּה הַפְרִי מְגַדִּים וְהַדָּרְךְ הַחַיִּים כָּתְבוּ שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ, וּכְבָר כָּתְבְנוּ דְּהִנֵּהוּ יֵשׁ לוֹ עַל מִי לִסְמֹךְ וְכָל שֶׁכֵּן בְּהֶטֵּל מַיִם וּשְׁפְשׁוּף, וּמִכָּל מָקוֹם יוֹתֵר נָכוֹן לְכַתְּחִלָּה שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ אַף בְּהֶטֵּל מַיִם וּשְׁפְשׁוּף דְּהִנֵּהוּ אֵין מַעֲבִירוֹת, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר חֶמֶד מֹשֶׁה בְּסִימָן ק"ע שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ, דֵּישׁ דַּעוֹת בֵּין הָרִאשׁוֹנִים בְּהֶטֵּל מַיִם וּשְׁפְשׁוּף כְּמֵי רַגְלַיִם עַיֵּן שָׁם, אֲבָל בְּעָשָׂה צְרָכָיו נִרְאֶה דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַחַיֵּי אָדָם, [וּבְלָאו הָכִי לְכַמָּה פּוֹסְקִים אַף בְּנִטְילָה שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ אֲכִילָה סְבִירָא לְהוּ דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם כְּמִבְּאֹר בְּבֵית יוֹסֵף בְּסִימָן ז' (ד"ה וכל היום), וְנוֹכֵל לְצָרֵף שִׁיטָתָם לְעִנְיַן זֶה עַל כָּל פָּנִים]. כָּתַב הַחַיֵּי אָדָם (שם ס"כ) **הַנּוֹגֵעַ בְּאֶמְצַע סְעוּדָתוֹ בְּסֵפֶר תּוֹרָה אוֹ בִּתְפִלִּין, אוֹ בִּרְצוּעוֹת [רְצוּנוֹ לוֹמַר בְּשָׂהֵם עִם הַתְּפִלִּין,** כִּדְאִיתָא בְּמִשְׁנָה דְּיָדַיִם (ידים פ"ג מ"ג) וּבְרַמְבַּ"ם (שאר אבות הטומאה פ"ט ה"ז)] **אוֹ בְּמִגְלָה מִן הַמְּגִלּוֹת הַנִּכְתָּבִים עַל הַקְּלָף כַּדִּין,** צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו, שֶׁהֲרֵי כָּל אֵלּוּ מְטַמְּאִין אֶת הַיָּדַיִם, אַף כֵּיוָן שֶׁלֹּא מָצָאתִי דִּין זֶה בְּפוֹסְקִים **יִטֹּל יָדָיו וְלֹא יְבָרֵךְ, עַד כְּאן לְשׁוֹנוֹ. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי אֵין דְּבָרָיו מֻכְרָחִין כְּלָל** דִּבְשֻׁבָּת י"ד (ע"א) אִיתָא דְּגָזְרוּ שְׁתֵּי גְּזֵרוֹת דְּמִתְּחִלָּה גָּזְרוּ נְטִילָה לְתִרוּמָה רַק עַל הַיָּדַיִם הַבָּאִים מֵחֻמַּת סָפֵק, מִשּׁוּם דְּאָסוּר לְאָחֵז לְרוּם לְכָךְ גָּזְרוּ וְקָנְסוּ שֶׁאִם יִגַּע אַחַר כָּךְ בִּתְרוּמָה שֶׁיִּפָּסֵל אוֹתָם, וְאַחַר כָּךְ גָּזְרוּ עַל כָּל סְתָם יָדַיִם מִשּׁוּם יָדַיִם דְּעִסָּקָנְיוֹת הֵן, וְכָתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת (שם ע"ב ד"ה כיון) דְּמִכָּל מָקוֹם גְּזֵרָה קַמַּיְיתָא קַיְימִי, וְנָקְקָא מִנַּהּ אִם נָטַל יָדָיו וְשָׁכַח וְאַחַר כָּךְ נָגַע בְּסֵפֶר צָרִיךְ נְטִילָה, וְכֵן כָּתַב הָרַמְבַּ"ן (שם ע"א ד"ה אילימא) [וְהַמַּרְכֵּי לֹא סְבִירָא לֵיהּ כֵּן אֶלָּא דִּגְזֵרָה קַמַּיְיתָא בְּטָלָה], וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּהֵינוּ רַק לְעִנְיַן תְּרוּמָה דְּכֵן מַיְירֵי שָׁם כָּל הַסֻּגְיָא, וּבְחֻלִּין ק"ו (ע"א) אִיתָא דְּגָזְרוּ נְטִילַת יָדַיִם לְחֻלִּין נְמִי מִשּׁוּם סָרְחָ תְּרוּמָה, וְהֵינוּ בְּעִקַּר גְּזֵרַת סְתָם יָדַיִם, מִשּׁוּם דְּיָדַיִם עַסָּקָנְיוֹת הֵן וְכַאֲשֶׁר יִגְּעוּ בִּידַיִם מְזֻהָמוֹת בִּתְרוּמָה יִטַּמְּאוּ וְיִסָּפְגוּ, לְכָךְ תִּקְּנוּ דָּבָר זֶה גַּם לְחֻלִּין, אֲבָל לֹא מְצִינוּ שֶׁיִּגְזְרוּ גַּם עַל חֻלִּין לְנוֹגֵעַ בְּסֵפֶר אַחַר הַנְּטִילָה, דְּכָל עִקָּרוֹ בִּתְרוּמָה הוּא רַק מֻחְמַת קְנָס שֶׁנָּגַע בְּסֵפֶר. וּבִתְרוּמָה נָמִי מִשְּׁמַע מֵהַתּוֹסָפוֹת וְהָרַמְבַּ"ן דְּלֹא הָיוּ גּוֹזְרִין נְטִילָה אַחַר שֶׁנָּטַל יָדָיו, אֶלָּא דִּכְיָון דְּגָזְרוּ מִתְּחִלָּה בְּנוֹגֵעַ בְּסֵפֶר בְּסְתָם יָדַיִם שֶׁיִּפָּסֵל הַתְּרוּמָה, שׁוּב לֹא בְּטְלָה הַגְּזֵרָה כְּשֶׁנָּגַע אַף אַחַר שֶׁנָּטַל יָדָיו, אֲבָל לְחֻלִּין מִסְתַּבְּרָא דְּלֹא גְּזְרוּ אֶלָּא גְּזֵרַת סְתָם יָדַיִם, וְלָכֵן לֹא אִישְׁתְּמִיט בְּשׁוּם פּוֹסֵק לְכַתֵּב זֹאת. **אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּאִשְׁכּוֹל** בְּהִלְכוֹת סֵפֶר תּוֹרָה סִימָן י"ב **תְּשׁוּבָה אַחַת לְרַב הַאי גָּאוֹן דְּמוּכָח מִנַּהּ לְהַדְיָא כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ, וְכֵן מָצָאתִי שֶׁהַעִיר בָּזֶה הַנַּחַל אִשְׁכּוֹל שָׁם** בְּסָעִיף קָטָן י"ז **שֶׁמִּדִּבְרֵי תְּשׁוּבָה זוֹ מוּכָח דְּלֹא כַּחֵי אָדָם. וּמִכָּל מָקוֹם אָפְשָׁר דְּלְכַתְּחִלָּה נָכוֹן לְזָהֵר בָּזֶה שֶׁלֹּא לִגַּע בְּאֶמְצַע סְעוּדָה:**

ב * וְהָרא"ש הָיָה רָגִיל וְכוּ'. וְהַיְינוּ שֶׁעַל פִּי רֹב הַמִּנְהָג שֶׁכָּל אֶחָד מְבָרֵךְ עַל פִּתּוֹ לְעַצְמוֹ לֹא שַׁיָּךְ טַעַם הָרא"ש, וְחָזַר הַמִּנְהָג שֶׁהָיָה בִּזְמַן הַתַּלְמוּד שֶׁהַגָּדוֹל נוֹטֵל תְּחִלָּה וְאוֹכֵל:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

קס"ד סָעִיף ב' בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק יג): (ג) **לְאַחַר שֶׁשָּׁפַךְ וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאוֹמַר בִּרְכַּת אֲשֶׁר יָצַר קֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ זְמַן בִּרְכַּת עַל נְטִילַת יָדַיִם, דְּהֵינוּ לְאַחַר שֶׁשָּׁפַךְ רַק פַּעַם אַחַת עַל יָדָיו (מ) בְּפָחוֹת מֵרְבִיעִית וְשִׁפְשֵׁף יָדָיו זוֹ בְּזוֹ דַּעֲדַיִן לֹא נִגְמַר הַנְּטִילָה, וְאַחַר כָּךְ שׁוֹפֵךְ פַּעַם שְׁנִיָּה עַל יָדָיו לְטָהֵר הַמַּיִם הָרִאשׁוֹנִים, וְאָז מְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם וּמְנַגְּבָן. וְאַף דְּמִבְּאֹר לְעֵיל בְּסִימָן קס"ב (ס"ד) דְּהַמְשַׁפְשֵׁף יָדָיו אַחַר מַיִם רִאשׁוֹנִים נִטְמְאוּ יָדָיו זֶה מִזֶּה וְאֵין מוֹעִיל אַחַר כָּךְ הַמַּיִם שְׁנִיִּים, (ט) יֵשׁ לוֹמַר דְּהָכָא מַיְירֵי שֶׁנִּשְׁפַּךְ עַל שְׁתֵּי יָדָיו כְּאַחַת, דְּאָז חֲשִׁיבֵי כְּיָד אַחַת וּמֵתָר לְשַׁפְשְׁפָם וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן קס"ב סָעִיף ה', (י) וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דִּלְדִידָן דְּנָהֲגִינַן לִטֹּל רְבִיעִית בְּבַת אַחַת עַל כָּל יָד וְיָד, אִם כֵּן נִגְמַר תֵּכֶף טָהֳרַת יָדַיִם וְרָאוּי לְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם, וְאִם כֵּן בִּרְכַּת אֲשֶׁר יָצַר הָוֵי הֶפְסֵק בֵּין נְטִילָה לִבְרָכָה, וְיוֹתֵר טוֹב לַעֲשׂוֹת כְּאֶפֶן הָרִאשׁוֹן הַמְּזֻכָּר בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן ב':

ב (ד) **הַגָּדוֹל נוֹטֵל וְכוּ'.** דְּכֵן הוּא כְּבוֹדוֹ: (ה) **וְהָרא"ש הָיָה רָגִיל וְכוּ'.** סְבִירָא לֵיהּ דְּשָׁאנֵי בִּזְמַן הַתַּלְמוּד שֶׁהָיָה לְכָל אֶחָד מֵהַמְסֻבִּין שֻׁלְחָן בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְהָיָה אוֹכֵל מִיָּד שֶׁנָּטַל יָדָיו, אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁשֻּׁלְחָן אֶחָד לְכֹל וּמַתְחִילִין לָאֲכֹל בְּיַחַד, [דְּהֵינוּ שֶׁלְּאַחַר שֶׁנָּטְלוּ כֻּלָּם יְדֵיהֶם הַגָּדוֹל מְבָרֵךְ וּמוֹצִיא כֻּלָּם בִּבְרָכָתוֹ], טוֹב יוֹתֵר לִטֹּל בָּאַחֲרוֹנָה (ו) כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי הֶפְסֵק וְדִבּוּר בֵּינְתַיִם. וְהִנֵּה הַמְחַבֵּר בְּסִימָן קס"ו (ס"א) הִסְכִּים דְּטוֹב לְזָהֵר מִלְּהַפְסִיק וּמִלְּדַבֵּר, [וְעַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה] וְכֵן נָהֲגוּ כָּל הָעוֹלָם לְהַחְמִיר בָּזֶה, וַאֲפִלּוּ בְּשָׁהִיָּה הַרְבֵּה מַחְמִירִין וּכְדִבְרֵי הָרַמ"א שָׁם, וְאִם כֵּן בְּסְעוּדוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה מְסֻבִּין אִם יַמְתִּינוּ כָּל הַמְסֻבִּין עַד שֶׁיִּטֹּל הַגָּדוֹל יִשְׁהוּ הַרְבֵּה מְאֹד, וְגַם יָבֹאוּ לִידֵי דִּבּוּר בֵּינְתַיִם, וְעַל כֵּן מִן הַנָּכוֹן שֶׁהַגָּדוֹל יִטֹּל תְּחִלָּה כְּבִזְמַן הַשַּׁ"ס וְלֹא יוֹצִיאֵם בִּבְרָכַת הַמּוֹצִיא אֶלָּא יְבָרֵךְ לְעַצְמוֹ, וְכֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִן הַמְסֻבִּין יִשְׁלוֹ יְדֵיהֶם וִיבָרֵךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְעַצְמוֹ וְלֹא יִצְטָרְכוּ לִשְׁהוֹת כְּלָל: (ו) **שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק.** הַיְנוּ (יג) בְּשָׁהִיָּה מְרֻבָּה וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן קס"ו (שם): (ז) **וְשֶׁלֹּא לְדַבֵּר.** הַיְנוּ (יג) [א]אֲפִלּוּ שִׂיחָה מוּעָטֶת:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מ) ט"ז (סק"ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) בְּתַרוּצוּ: (נ) ט"ז (שם) וּמָגֵן אַבְרָהָם (שם) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ג), **וְהָא דְּצִיר הַמְחַבֵּר בְּאֹפֶן זֶה וְלֹא צִיֵּר דְּשָׁפַךְ עַל כָּל יָד בְּפָנֵי עַצְמוֹ וְלֹא שְׁפִשֵּׁף עַתָּה כְּלָל וּבֵרַךְ אֲשֶׁר יָצַר וְאַחַר כָּךְ שָׁפַךְ שְׁנִיִּים וְשִׁפְשֵׁף וּבֵרַךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם, עַיֵּן בְּטַ"ז** (שם) **שְׁמִתְרֵץ קָצַת, וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי אֶפְשָׁר לוֹמַר עוֹד דְּכֵיוָן דְּצָשָׂה צְרָכָיו טוֹב שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ קֹדֶם הַשְׁפְשׁוּף מִשּׁוּם נְקִיּוּת:** (י) ט"ז (שם) וְשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"א): **ב** (יא) פְּרִישָׁה (סק"ה), [וּמָגֵן אַבְרָהָם מַשְׁמַע קָצַת בְּסָעִיף קָטָן ד' דְּמִפְּרָשׁ לַהּ בְּתַרְתֵּי, וְהַנָּכוֹן יוֹתֵר כְּפָרִישָׁה, דְּאִי לָאו הָכִי לָמָּה הֵבִיא הַמְחַבֵּר כָּאן דִּין דְּהֶפְסֵק וְדִבּוּר דְּשַׁיָּךְ לְקַ"ו, וְגַם בְּטוּר סִימָן קס"ו מוּכָח דְּדִבְרֵי הָרא"ש הוּא

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (ס"ג) כתב: שלא לדבר דברי עסק וענין אחר [כדעת המגן אברהם כאן, המובא בשער הציון].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah